

(i) Printed Pages : 4

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	0	3
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (General) 1st Semester

(1129)

TECHNIQUES OF TEACHING

(In All Mediums)

(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)

Paper—F-1.3

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

UNIT—I

- I. Discuss the various principles and characteristics of teaching. 4+4
- II. Describe teaching as a profession and professional ethics to be followed by the teachers. 3+5

UNIT—II

- III. Discuss the concept and procedure of simulated teaching. 3+5
- IV. Explain the meaning and types of programmed Instructions. 2+6

UNIT—III

- V. Discuss the various elements of Inquiry training model. 8
- VI. Explain concept and assumptions of a teaching model. 3+5

UNIT—IV

- VII. What is communication ? What are the different barriers to communication? 8

VIII. How are internet and satellite communication helpful in improving teaching ? 4+4

UNIT—V

IX. Write short notes on the following :—

- (a) Maxims of teaching
- (b) Questioning skill
- (c) Concept attainment model
- (d) Role of social media in Teaching. 4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या IX (यूनिट-V) अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट (I-IV) में से एक प्रश्न करें।

यूनिट-I

- I. शिक्षण के विभिन्न सिद्धांतों और विशेषताओं की चर्चा करें। 4+4
- II. शिक्षकों द्वारा अनुसरण किए जाने वाले एक पेशे और पेशेवर नैतिकता के रूप में शिक्षण का वर्णन करें। 3+5

यूनिट-II

- III. नकली शिक्षण की अवधारणा और प्रक्रिया की चर्चा करें। 3+5
- IV. क्रमादेशित निर्देशों का अर्थ और प्रकार स्पष्ट करें। 2+6

यूनिट-III

- V. पूछताछ प्रशिक्षण मॉडल के विभिन्न तत्वों की चर्चा करें। 8
- VI. एक शिक्षण मॉडल की अवधारणा और मान्यताओं की व्याख्या करें। 3+5

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸੰਚਾਰ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਚਾਰ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਵਰੋਘ ਕੀ ਹੈ ? 8
- VIII. ਸਿੱਖਣ ਕੋ ਬੇਹਤਰ ਬਨਾਨੇ ਮੇਂ ਇੰਟਰਨੇਟ ਔਰ ਤਪਗ੍ਰਹ ਸੰਚਾਰ ਕੈਸੇ ਸਹਾਯਕ ਹੋਏ ਹੈ ? 4+4

ਯੂਨਿਟ-V

IX. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਰ ਲਘੁ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :—

(ਕ) ਸਿੱਖਣ ਕਾ ਅਧਿਕਤਮ

(ਕ) ਪ੍ਰਭਨਾਵਲੀ ਕੀਸ਼ਲ

(ਗ) ਪ੍ਰਾਪਿ ਮਾੱਡਲ ਕੀ ਅਵਘਾਰਣਾ

(ਘ) ਸਿੱਖਣ ਮੇਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡਿਯਾ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ।

4×2=8

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ IX (ਯੂਨਿਟ-V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

- I. ਸਿੱਖਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+4
- II. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕਸ਼ਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 3+5

ਯੂਨਿਟ-II

- III. ਸਿਮੂਲੇਟਡ ਸਿੱਖਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3+5
- IV. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

2+6

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਮਾਡਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
- VI. ਇਕ ਸਿਕਸ਼ਣ ਮਾਡਲ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3+5

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸੰਚਾਰ ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 4+4
- VIII. ਸਿਕਸ਼ਣ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਸੰਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ ? 4+4

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਲਘੁ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਅਧਿਕਤਮ ਸਿਖਲਾਈ
- (ਅ) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਕੌਸ਼ਲ
- (ੲ) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ
- (ਸ) ਟੀਚਿੰਗ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ। 4×2=8

1128
B. Ed. (General)-1st Semester
F-1.3: Techniques of Teaching
(Same for USOL Candidates of 1st Semester)
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

-.*.~*.-

UNIT - I

- I. Discuss teaching as a profession and professional ethics to be followed by teachers. (4+4)
- II. Explain various maxims of teaching by quoting relevant examples. (8)

UNIT - II

- III. Write down procedure, merits and limitations of simulated teaching. (4+2+2)
- IV. Discuss the need and importance of computer assisted instruction in present scenario. (8)

UNIT - III

- V. Discuss various components of Inductive Thinking Model in detail. (8)
- VI. Describe assumptions and fundamental elements of a teaching model. (8)

UNIT-IV

- VII. How do teleconferencing and multimedia presentations helpful in improving teaching. (4+4)
- VIII. Discuss the recent trends in teaching. (8)

UNIT-V

- IX. Write short note on the following: -
- (a) Concept of reflective teaching
- (b) Procedure of Micro teaching
- (c) Characteristics of a teaching model
- (d) Types of communication (4×2)

-.*.~*.-

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

नोट:—कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न न० १ (यूनिट-५) अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट (१-४) में से एक प्रश्न का चयन करते हुए चार प्रश्न कीजिए।

- * - * - *

यूनिट-१

प्रश्न-१: अध्यापन की एक व्यवसाय के रूप में तथा अध्यापक द्वारा पालन की जाने वाली व्यवसायिक आचार संहिताओं की व्याख्या कीजिए।

प्रश्न-२: शिक्षण/अध्यापन के विभिन्न नियमों की प्रासंगिक उदाहरणों सहित व्याख्या कीजिए।

यूनिट-२

प्रश्न-३: नकली प्रशिक्षण की प्रक्रिया, गुणों और सीमाओं की व्याख्या कीजिए।

प्रश्न-४: वर्तमान परिदृश्य में कम्प्यूटर सहायक शिक्षात्मक आदेशों की आवश्यकता और महत्व को चर्चा करें।

यूनिट-३

प्रश्न-५: आगमनात्मक सोच मॉडल के विभिन्न अवयवों की विस्तारपूर्वक व्याख्या कीजिए।

प्रश्न-६: अध्यापन/शिक्षण मॉडल की मान्यताओं और मौलिक तत्वों का वर्णन कीजिए।

यूनिट-४

प्रश्न-७: शिक्षण सुधार में टैली-कॉन्फ्रेंसिंग और बहुमीडिया प्रदर्शन किस प्रकार सहायक है?

प्रश्न-८: शिक्षण में तत्कालीन प्रवृत्तियों की व्याख्या कीजिए।

यूनिट-५

प्रश्न-९: निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए—

- (क) चिंतनशील शिक्षण की अवधारणा।
- (ख) माइक्रो शिक्षण की प्रक्रिया।
- (ग) शिक्षण मॉडल की विशेषताएं।
- (घ) सम्प्रेषण के प्रकार।

- * - * - *

(3)

ਨੋਟ:- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਯੂਨਿਟ-5) ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ (ਯੂਨਿਟ 1-4) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

.*.*.*

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਇਕ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਲੋਂ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਾਯਿਕ ਆਚਾਰ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਠਕਲੀ ਸਿੱਖਲਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਵਰਤਮਾਨ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਹਾਈ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-3

5. ਆਗਮਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਮਾਡਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਵਯਵਾਂ (ਅੰਗਾਂ) ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਅਧਿਆਪਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-4

7. ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀ-ਕਾਨਫਰੈਂਸਿੰਗ ਅਤੇ ਬਹੁਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਈ ਹਨ?
8. ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ:-
  - (ੳ) ਚਿੰਤਨ ਸ਼ੀਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ।
  - (ਅ) ਮਾਇਕ੍ਰੋ ਅਧਿਆਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।
  - (ੲ) ਅਧਿਆਪਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
  - (ਸ) ਸੰਪ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ।

.*.*.*